ОТЗЫВ

зарубежного научного консультанта на диссертацию Фейзулдаевой Салтанат Арасатовны **«Профессиональная подготовка учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в высшем учебном заведении»** на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D010200 - Педагогика и методика начального обучения

Актуальность темы исследования и ее связь с общенаучными и общегосударственными программами (запросами практики и развития науки и техники).

На сегодняшний день глобальное расширение, распространение информационных технологий, конкурентоспособность в мировом образовательном пространстве привели к усилению международных требований к образовательному результату. В частности, начальный этап общего образования требует пересмотра подготовки специалистов в начальную школу по новому направлению в связи с изменением государственной политики. В вузах процесс подготовки специалистов по направлению "Педагогика и методика начального обучения" ориентирован на социальный спрос и рынок труда требует высокого уровня профессиональной компетентности.

Проблема межпредметной преемственности высшего образования на современном этапе развития педагогической науки рассматривается как условие подготовки компетентного специалиста. Его суть и содержание определяются, во-первых, как определение общих и специфических целей образования, формирование единого содержательного направления, обеспечивающего поступательное, качественное и результативное развитие студентов, его продуктивный переход к следующему этапу обучения, во-вторых, как взаимосвязь и преемственность каждой части методологической системы образования.

В соответствии с потребностями общества, в государственной программе развития образования и науки в Республике Казахстан на 2016-2019 годы указано: «...область профессиональной компетентности учителя расширяется в рамках новых подходов. Это междпредметная и проектная деятельность, ...интеграция детей с особыми образовательными потребностями». Это, в свою очередь, обязывает межпредметную

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

SOFIA UNIVERSITY St. KLIMENT OHRIDSKI

интеграцию в подготовке будущих специалистов. В связи с этим, в настоящее время большое значение приобретают вопросы профессиональной подготовки учителей, связанные с содержанием и технологиями, которые приводят к решению одной из задач дидактики высшей школы – повышения качества обучения.

Диссертационная работа Фейзулдаевой Салтанат Арасатовны, направлена на обновление содержания образования и повышения качества профессиональной подготовки учителя начальной школы, выявление эффективности ее уровня профессиональной подготовки и определение характеристик принципов реализации межпредметной преемственности в вузе, что является одной из актуальных проблем современной педагогической науки.

Научные результаты в рамках требований к диссертациям для присуждения степени доктора философии (PhD).

Диссертация имеет теоретическое и практическое значение, представляет собой ценный самостоятельный труд.

По результатам исследований, проведенных диссертантом, достигнуты следующие научные результаты:

- определены теоретико-методологические основы профессиональной подготовки учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в вузе;
- конкретизировано значение понятия «профессиональная подготовка будущего учителя начальных школы путем осуществления межпредметной преемственности».
- разработана структурно-содержательная модель профессиональной подготовки учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в вузе, определены компоненты, параметры, показатели и уровни.
- разработана методика профессиональной подготовки учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в вузе, ее эффективность проверена экспериментально и даны рекомендации.

Степень обоснованности и достоверности каждого научного результата (научного положения), выводов и заключения соискателя, сформулированного в диссертации.

Обоснованность и достоверность первого результата посредством осуществления межпредметной преемственности в вузе анализируется теоретико-методологическими основами профессиональной подготовки учителей начальных классов, что определяет системный подход,

България, София 1504, бул. Цар Освободител 15
тел.: +359 2 9308 337; факс: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

Bulgaria, 1504 Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd.
phone.: +359 2 9308 337; fax: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
SOFIA UNIVERSITY St. KLIMENT OHRIDSKI

интегративный подход, комплексный подход, целостный подход, личностно-деятельностный подход.

Обоснованность и объективность второго результата обусловлены тем, что через межпредметную преемственность конкретизируется сущность понятия профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов, предлагая свое определение понятиям «преемственность», «межпредметная преемственность».

Достоверность третьего результата демонстрируется посредством представления структурно-содержательной модели профессиональной подготовки учителя начальной школы посредством осуществления межпредметной преемственности в вузе.

Обоснованность и достоверность четвертого результата обусловлены опытно-экспериментальной проверкой методики профессиональной подготовки учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в вузе.

Степень новизны каждого результата (научного положения), выводов и заключения соискателя, сформулированных в диссертации.

Каждый результат, выводы и заключение диссертационной работы имеют самостоятельную научную новизну.

Первый результат-новый, так как в ней обобщены материалы, представляющие научно-теоретическую основу для профессиональной подготовки учителей начальных классов путем проведения обзора различных научных исследований и осуществления межпредметной преемственности в вузе.

Второй результат является новым, конкретизировано значение понятия «профессиональная подготовка будущего учителя начальных школы путем осуществления межпредметной преемственности», определена структура «преемственность», «межпредметная преемственность" и даны определения.

Третий результат-новый, предложена самостоятельная теоретическая модель исследовательской работы. На основе исследований зарубежных и казахстанских ученых-методистов, с учетом научно-педагогических принципов, предъявляемых к моделированию, разработана модель будущего учителя начальных классов, направленная на постоянную поисковую и творческую активность, обладающая умениями и координирующими умениями свободно ассоциировать межпредметную преемственность.

България, София 1504, бул. Цар Освободител 15
тел.: +359 2 9308 337; факс: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

Bulgaria, 1504 Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd.
phone.: +359 2 9308 337; fax: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

SOFIA UNIVERSITY
St. KLIMENT OHRIDSKI

Четвертый результат является новым, посредством осуществления реализации межпредметной преемственности в вузе разработана методика профессиональной подготовки учителя начальной школы, эффективность которой проверена экспериментально, подтверждена и обобщена.

Направленность полученных соискателем результатов на решение соответствующей актуальной проблемы.

Результаты научно-педагогической работы соискателя Фейзулдаевой Салтанат Арасатовны представлены во вступительном и двух разделах. Внутреннее единство и концептуальная целостность содержания работы, результаты исследования характеризуются целостностью.

В качестве самостоятельной работы автора был разработан специальный курс «Основы профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов через реализацию межпредметной преемственности», который был использован в профессиональной подготовке будущих учителей начальной школы в вузе. Результаты диссертанта по прикладным направлениям, достигнутые в исследовании, конкретные рекомендации могут эффективно использовать в своей практике преподаватели вузов.

Теоретической значимостью исследования является раскрытие теоретических основ профессиональной подготовки учителей начальных классов через реализацию межпредметной преемственности в вузе, что позволяет включить в терминологический фонд педагогического образования понятие «Профессиональная подготовка будущего учителя начальных школ через реализацию межпредметную преемственность»; на основе системного подхода разработана структурно-содержательная модель профессиональной подготовки учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в вузе; установлены педагогические условия, позволяющие вместе с определенными теоретическими основами разработать методику профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов.

В целом, диссертационное исследование Фейзулдаевой С.А. «Профессиональная подготовка учителя начальной школы путем осуществления межпредметной преемственности в высшем учебном заведении», является завершенным и самостоятельным научным исследованием, в полной мере соответствует требованиям «Правил присуждения ученых степеней», предъявляемым комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК к докторским диссертациям представленной на соискание ученой степени доктора философии (PhD), а автор работы Фейзулдаева Салтанат Арасатовна заслуживает присвоения

България, София 1504, бул. Цар Освободител 15
тел.: +359 2 9308 337; факс: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

Bulgaria, 1504 Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd.
phone.: +359 2 9308 337; fax: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

SOFIA UNIVERSITY
St. KLIMENT OHRIDSKI

ученой степени доктора философии (PhD) по специальности 6D010200 – «Педагогика и методика начального обучения».

Доц. д-р Божидара Кривирадева,
Софийского университета «Светого Климента Охридского»
Факультет Педагогики
Республика Болгария

България, София 1504, бул. Цар Освободител 15
тел.: +359 2 9308 337; факс: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

Bulgaria, 1504 Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd.
phone.: +359 2 9308 337; fax: +359 2 8464 085
www.uni-sofia.bg

Фейзулдаева Салтанат Арасатовнаның «Жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлау» тақырыбындағы 6D010200 –Бастауыш оқытудың педагогикасы мен әдістемесі мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін орындаған диссертацисына шетелдік ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі және оның жалпы ғылыми және мемлекеттік бағдарламалармен (практиканың және ғылым мен техника дамуының сұраныстарымен) байланысы

Бүгінгі таңдағы жаһандық ғаламданудың кеңеюі, ақпараттық технологиялардың өріс алуы, әлемдік білім кеңістігінде бәсекелестікке түсе алуға қабілетті болу білім беру нәтижесіне халықаралық талаптардың күшеюіне әкелді. Соның ішінде жалпы білім берудің алғашқы сатысы бастауыш мектепке мемлекеттік саясаттың өзгерісіне байланысты маман даярлауды жаңа бағытта қарастыруды талап етуде. Жоғары оқу орындарында "Бастауыш оқытудың педагогикасы мен әдістемесі" бағыты бойынша маман даярлау үрдісі әлеуметтік сұранысқа бағытталып, еңбек нарығы жоғары деңгейдегі кәсіби құзыреттілікті талап етеді.

Педагогикалық ғылымның қазіргі даму кезеңіндегі жоғары білім берудегі пәнаралық сабақтастық мәселесі құзыретті маман дайындау шарты ретінде қарастырылады. Оның мәні мен мазмұны, біріншіден, білім берудің жалпы және өзіндік мақсаттарын анықтау, студенттердің ілгерінді нәтижелі дамуын, оның білім алудың келесі кезеңіне нәтижелі, сапалы көшуін қамтамасыз ететін бірыңғай мазмұнды бағытты қалыптастыру, екіншіден, білім берудің әдіснамалық жүйесінің әрбір бөлігінің өзара байланысы мен сабақтастығы ретінде айқындалады.

Қоғам сұранысына қарай, Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: «...мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі саласы жаңа тәсілдер аясында кеңеюде. Ол пәнаралық және жобалық қызмет, ...білім беру қажеттіліктері ерекше балаларды интеграциялау» делінген. Бұл өз кезегінде болашақ мамандарды дайындауда пәнаралық және интеграциялау қызметтерін міндеттеп отыр. Осыған орай, қазіргі кезде кәсіби даярлық және оның мазмұны мен кәсіби даярлық технологияларымен байланысты сұрақтар үлкен маңызға ие болуда, олар жоғары мектептегі дидактиканың міндеттерінің бірі – оқыту сапасын жоғарылату мәселесін шешуге жетелейді.

Фейзулдаева Салтанат Арасатовнаның диссертациялық жұмысы білім беру мазмұнын жаңартуға және бастауыш мектеп мұғалімінің кәсіби дайындық сапасын арттыруға, оның кәсіби дайындық деңгейінің тиімділігін анықтауға және ЖОО-да пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру қағидаттарының сипаттамасын анықтауға бағытталған, бұл қазіргі педагогикалық ғылымның өзекті мәселелерінің бірі болып табылады.

Философия докторы (PhD) дәрежесін беру үшін диссертацияларға қойылатын талаптар аясындағы ғылыми нәтижелері.

Диссертацияның теориялық және практикалық маңызы бар, өз бетінше дайындалған құнды еңбек болып табылады.

Диссертант жүргізген зерттеулері бойынша төмендегідей ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

- жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың теориялық-әдіснамалық негіздері анықталған.
- «пәнаралық сабақтастық арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби даярлау» ұғымының мәні нақтыланды.
- жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалып, компоненттері, өлшемдері мен көрсеткіштері және деңгейлері айқындалған.
- жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың әдістемесі дайындалды және оның тиімділігі эксперимент арқылы тексеріліп, ұсыныстар берілген.

Әрбір ғылыми нәтиженің (ғылыми жағдайдың), ізденушінің диссертацияда тұжырымдалған қорытындысының негізділік және нақтылық дәрежесі.

Бірінші нәтиженің негізделуі мен шынайылығы жоо-да пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлаудың теориялық-әдіснамалық негіздері талданып, жүйелілік тұғыр, интегративтік тұғыр, кешендік тұғыр, тұтастық тұғыр, тұлғалық-іс-әрекеттік тұғырлары айқындалған болып табылады.

Екінші нәтиженің негізделуі мен шынайылығы пәнаралық сабақтастық арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімін кәсіби даярлау ұғымының мәні нақтыланып, «сабақтастық», «пәнаралық сабақтастық» ұғымдарына өз анықтамасын ұсынуымен негізделген.

Үшінші нәтиженің негізделуі мен шынайылығы жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың құрылымдық-мазмұндық моделін ұсыну арқылы көрсетеді.

Төртінші нәтиженің негізделуі мен шынайылығы жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың әдістемесін тәжірибелік-эксперименттік тексерумен негізделген.

Ізденушінің диссертацияда тұжырымдалған әрбір нәтижесінің (ғылыми жағдайдың), тұжырымдары мен қорытындыларының жаңалық дәрежесі

Диссертациялық жұмыстың әрбір нәтижесінің, тұжырымдары мен қорытындыларының әрқайсысының өзіндік ғылыми жаңалығы бар.

1-нәтиже жаңа, себебі онда тақырыпқа қатысты мәселелердің нақтылауында түрлі ғылыми зерттеулерге шолу жасап, жоо-да пәнаралық

сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлауға ғылыми-теориялық негіз болатын материалдар түйінделген.

2-нәтиже жаңа болып табылады, "пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектептің болашақ мұғалімін кәсіби даярлау" ұғымының мәні нақтыланды, "сабақтастық", "пәнаралық сабақтастық" құрылымы айқындалып, анықтамасы берілген.

3-нәтиже жаңа, зерттеу жұмысының өзіндік теориялық моделі ұсынылған. Шетелдік және қазақстандық әдіскер-ғалымдардың зерттеулері негізінде, модельдеуге қойылатын ғылыми-педагогикалық қағидаларды ескере отырып, нәтижесінде пәнаралық сабақтастықты еркін ассоциациялау іскерлігі мен үйлестіру қабілеті бар, тұрақты ізденушілік пен шығармашылық белсенділікке бағытталған болашақ бастауыш сынып мұғалімінің моделі жасалынған.

4-нәтиже жаңа, жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың әдістемесі дайындалдып, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперимент арқылы тексеріліп, дәлелденіп, қорытындыланған.

Ізденуші алған нәтижелердің тиісті өзекті мәселені шешуге бағыттылығы.

Ізденуші Фейзулдаева Салтанат Арасатовнаның диссертациялық ғылыми-зерттеу жұмысының педагогикалық-тәжірибелік нәтижелері кіріспе және екі тарау бойынша берілген. Жұмыс мазмұнының ішкі бірлігі мен тұжырымдық тұтастығы, зерттеу қорытындылары тұтастықпен сипатталады.

Автордың жеке жұмысы ретінде «Пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби дайындығының негіздері» атты арнайы курсы даярланып, оны жоғары оқу орнында болашақ бастауыш мектеп мұғалімдерін кәсіби даярлауда қолданып, жүргізді. Диссертанттың зерттеуде қол жеткізген қолданбалы бағыттар бойынша диссертация нәтижелерін, нақты ұсыныстарды жоғары оқу орны оқытушылары өз тәжірибесінде тиімді пайдалана алады.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы жоо-да пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлаудың теориялық негіздері ашылды, бұл педагогикалық білім берудің терминологиялық қорына «ЖОО-да пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлау» ұғымын енгізуге мүмкіндік берді; жүйелі тәсіл негізінде жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлаудың құрылымдық-мазмұндық моделі әзірленді; анықталған теориялық негіздермен бірге болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлау әдістемесін әзірлеуге мүмкіндік беретін педагогикалық жағдайлар орнатылды.

Жалпы, С.А. Фейзулдаеваның «Жоғары оқу орнында пәнаралық сабақтастықты жүзеге асыру арқылы бастауыш мектеп мұғалімін кәсіби даярлау» тақырыбындағы диссертациясы аяқталған және дербес ғылыми зерттеу болып табылады, философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған докторлық диссертацияларға ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған "Ғылыми дәрежелер беру ережесі"

талаптарына толық сәйкес келеді, ал диссертациялық жұмыстың авторы Фейзулдаева Салтанат Арасатовна 6D010200 – «Бастауыш оқытудың педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға лайықты.

доцент д-р Божидара Кривирадева,
«Святой Климент Охридски» ат. София университеті
Педагогика факультеті
Болгария мемлекеті

10.

Республика Казахстан, город Алматы
Пятнадцатое октября две тысячи девятнадцатого года. Настоящий документ переведен с русского языка на казахский язык переводчиком **Узоковой Шахло Мавлонбердиевной**, что подтверждается личной подписью переводчика.

Подпись:

Узокова Шахло Мавлонбердиевна.

Республика Казахстан, Алматинская область
«15» октября две тысячи девятнадцатого года. Я, Ашимбеков Серик Баймухамедович, частный нотариус нотариального округа Алматинской области, действующий на основании государственной лицензии № 0001755, выданной Министерством Юстиции РК от 15.01.2004 года, свидетельствую подлинность подписи известного мне переводчика гражданки **Узоковой Шахло Мавлонбердиевны**. Личность её установлена, дееспособность её проверена. Полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за №: 1301.
Взыскано по ставке ст.30-1 ЗоН, ст.611 НК РК.
Нотариус: